

سخن سردبیر

ایشان از بچه‌های ساینتومتریک هستند

بسیار خرسندم که این مطلب در قالب سخن سردبیر برای اولین شماره سومین مجله «علم‌سنجی» حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی نگاشته می‌شود. حوزه‌ای که می‌تواند برخی از گره‌های کور افتاده در رشته را باز کند، گره‌هایی که به دفعات شاهد پرداختن به آنها در مجامع و محافل علمی رشته بوده‌ایم. شروع مطلب را با یک نقل قول ساده آغاز می‌کنم، «ایشان از بچه‌های ساینتومتریک هستند» این بیانی بود که یکی از دوستان پژوهشگر و توانمند دانشگاه که در عین حال جزو دانشمندان یک درصد بین‌المللی در دو حوزه تخصصی شیمی و نانو هستند، در معرفی بنده و یکی دیگر از دوستان، به دفعات در بین افرادی که خارج از دانشگاه که به مناسبتی با هم ملاقات داشتیم، به کار برده‌اند. اما به راستی چرا این پژوهشگر توانمند که آشنایی و دوستی چندین ساله‌ای در دانشگاه با ما و رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دارد، برای معرفی به علم‌سنجی گرایش دارد؟ شاید بتوان به مصداق بارزی اشاره کرد که علم‌سنجی توانسته است در جامعه علمی و همچنین علم اطلاعات، خود را از آنها رها سازد. از جمله آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- قابل فهم و بدیهی بودن، یعنی وقتی به مخاطبی گفته می‌شود حوزه تخصصی من علم‌سنجی است، کاملاً آن را درک کرده و در پی شواهد و مستندات برای شناخت آن نیست. بنابراین، لازم نیست برای معرفی تخصص خود در حضور دیگران به مصداقی پناه برد که گاه خود برای مخاطب قابل درک نیستند. نکته دیگر اینکه علم‌سنجی مبحثی بین‌رشته‌ای است و این فرصت را فراهم می‌آورد که متخصصین رشته با سایر رشته‌های علمی همکاری داشته باشند. این مسأله در عین حالی که امکان اشتراک تجارب و اندیشه با سایر تخصص‌ها را به همراه دارد، زمینه‌ای را نیز مهیاء می‌سازد که متخصص این حوزه در محدوده خاصی محصور نمانده و بتواند زمینه تعامل با دیگران را نیز داشته باشد که در نهایت منجر به اعتماد به نفس بیشتر افراد و بروز توانایی‌های آنها می‌شود.

- علم‌سنجی قائم به ذات است. به عبارتی لازم نیست برای بقاء و پیشرفت خود وام‌دار سایر حوزه‌ها باشد، بلکه از پتانسیل‌های آنها به نحو احسن استفاده می‌کند و خروجی‌های لازم و قابل فهم را با استفاده از همان ظرفیت‌ها در اختیار طرف مقابل قرار می‌دهد.

- علم‌سنجی ارزش آفرین است، چراکه به واسطه مصورسازی داده‌ها، ارزش افزوده اطلاعاتی را

نه‌تنها برای خود اطلاعات ایجاد می‌کند، بلکه امکان ایجاد زمینه‌های شغلی را در عرصه‌های مختلف علمی و پژوهشی برای فارغ‌التحصیلان فراهم می‌کند و گاه خود تعیین‌کننده ملاک و معیار ارزیابی برای سایرین^۱ و ایفاگر نقش اصلی در مرجعیت علمی می‌شود.

- علم‌سنجی جاذب است، و نه دافع؛ همواره جزو گرایش‌هایی است که در مقطع کارشناسی ارشد بیشترین جذب دانشجویان را نه‌تنها از رشته علم اطلاعات دارد، بلکه از سایر تخصص‌ها نیز وارد این حوزه می‌شوند. همچنانکه از ماهیت کار تیمی برخوردار است و در اکثر موارد از تخصص‌های مختلف در تیم‌های علم‌سنجی و سنجش علم، با هم همکاری می‌کنند.

ذکر مطالب فوق بیانگر این است که علم‌سنجی نه‌تنها از جایگاه مناسبی برخوردار است، بلکه در وضعیت مناسبی به لحاظ رشد و شکوفایی نیز قرار دارد. بنابراین، نیازمند این است که عرصه را هم به لحاظ دیده شدن بروندهای علمی آن آماده کرد و هم اینکه در راستای تقویت آن همت گماشت. در واقع چاپ مجلات علمی دانشگاهی هر دو زمینه را پوشش می‌دهد. اولاً، این امکان را می‌دهد تا متخصصین، دانشجویان و دانش‌پژوهان این حوزه بتوانند خروجی‌های خود را در معرض دید قرار دهند، ثانیاً، ضمن دیده شدن، امکان بهره‌مندی و نقد علمی دیگران را هم فراهم می‌سازد. همچنین برای تقویت رشته لازم است که با راه‌اندازی مصادیق انتشاراتی از جمله مجلات علمی بتوان به آن کمک کرد تا توسعه بیشتری پیدا کند.

«مطالعات کاربردی علم‌سنجی» که از این پس به صورت فصلنامه منتشر خواهد شد، قصد دارد با توجه به آنچه که بیان شد، زمینه رشد و شکوفایی هرچه بیشتر این حوزه تخصصی را در بین اندیشمندان و متخصصان حوزه علم‌سنجی فراهم سازد. بنابراین، انتظار می‌رود محققان عزیز ضمن ارسال آثار وزین خود به این نشریه، ما را با ارائه نظرات ارزشمند همراهی کنند. در پایان از تمامی عزیزانی که در به‌ثمرنشدن این نشریه یاری‌گر ما بودند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

دکتر یعقوب نوروزی

سردبیر فصلنامه مطالعات کاربردی

علم‌سنجی

۱. لازم به توضیح است که اکثر مراجع و سامانه‌های رتبه‌بندی علم و مرجعیت علمی، از روش‌های علم‌سنجی بهره می‌گیرند.